

EDH

2023

OSTRAVA

ZPRÁVODAJ

„Před námi všemi je ještě spousta práce. V našem kraji máme tři centra duševního zdraví, ale pro to, abychom zabezpečili možnost co nejvíce lidem opustit nemocniční psychiatrickou péči, je třeba, abychom všichni táhli za jeden provaz a jedním směrem, abychom pro tyto osoby nepřestávali dělat maximum.“

Jiří Navrátil

náměstek hejtmána Moravskoslezského kraje

„Veškerou sociální péči v Ostravě ze sedmdesáti procent zajišťují nestátní neziskové organizace. V našem městě jsme zrušili ústavní péči. Za posledních sedm let jsme vystavěli 11 nových tzv. domečků pro 159 lidí s mentálním postižením. Pokud jde o osoby s duševním onemocněním, tady máme ještě dluh. Ale už teď se rýsují konkrétní obrysy rekonstrukce objektu s byty právě pro duševně nemocné.“

Zbyněk Pražák

náměstek primátora statutárního města Ostravy

„Výjimkou dnes je, že si rodiče se svými dětmi povídají, nebo používají nabízené hračky. Často slyším jejich: Kéž by chodil ten můj kluk nebo děvče ven, pořád jen sedí u počítače. Ve své praxi se setkávám velmi často s dětmi, které veškerý svůj volný čas tráví u počítače, s dětmi, jejichž vztahy se vytvářejí výhradně jen prostřednictvím sociálních sítí a bohužel také s dětmi, které se v této oblasti dopouštějí trestné činnosti.“

Hana Eleková

etopedka Střediska výchovné péče v Opavě

„V posledních letech jsme postupně navštěvovali nejrozličnější odborná pracoviště, psychiatrické nemocnice, krizová centra, dětské domovy. Všude tam jsme získali potřebné informace a vhled do konkrétních příběhů. Trochu jsme se zhroutili, protože téma duševního zdraví je nesmírně široké, a to nejen z hlediska sociálního, zdravotnického, ale i finančního, společenského a politického.“

Dita Loudilová

ředitelka Nadačního fondu Kapka naděje

„Jsem rád, že zaznělo a všichni jsme se shodli, že pokud odebereme dětem počítač či mobilní telefon, když se jim budeme snažit za každou cenu zabránit sledovat obrazovky pět a více hodin denně, vždy jim musíme něco jiného smysluplného nabídnout.“

Jakub Sekera

vedoucí sociální pracovník Asociace TRIGON v Ostravě

„Je tu generace rodičů, kteří postrádají rodičovské kompetence tak, jak je měly nastavené v rodinné hierarchii generace předešlé. V posledních dvaceti letech a s nástupem právě tolik diskutovaných sociálních sítí ještě se do rodin dostávají trendy, jako jsou výchova nevhodnou, stanovení mantinelů dítěti škodí a ničí jeho individualitu, pohlavek se stává pomalu trestným činem. Mám osobně pocit, že rodiče se v tom všem jakoby ztrácejí a nevědí, co mohou, co už ne, co je jejich právem.“

Dana Trávníčková

primářka oddělení dětské a dorostové psychiatrie Psychiatrické nemocnice v Opavě

Podrobnější informace o EDH 2023 jsou k dispozici na:

www.edhostrava.cz ● www.youtube.com/@AsociaceTRIGON ● www.facebook.com/AsociaceTrigon

KONCEPT EDH JE POSTAVEN NA REÁLNÉM STAVU, NIKOLI NA MAINSTREAMU

Olga Rosenbergerová každý rok neúnavně a jí vlastní zarputilostí se svým malým týmem Evropských dnů handicapu otevírá další a další aktuální témata, která rezonují ve společnosti a přinášejí nové podněty, zároveň potřebu i touhu nacházet řešení i odpovědi na otázky. Je přesně taková, jak si ji představujete. Klidná, s rozhledem, opravdovostí a korektností. Povídání s ní na úplný závěr EDH 2023 v její kanceláři Asociace TRIGON bylo sice úspornější, ale o to příjemnější.

Kdy jste během EDH 2023 zůstala v němém úžasu a zrychlil se vám tep?

Při organizaci takovéto akce není na úžas vůbec čas. Ale hladina adrenalinu je celou dobu hodně vysoko, to musím přiznat. Přesto, když přicházeli na pódium letošní držitelé Křišťálových kamínků, neubránila jsem se dojetí. Jsem velmi ráda, že alespoň takto můžeme vyzdvihnout často neviditelnou záslužnou práci osobností, které jsou mezi námi. Odezvy ze strany veřejnosti jsou naprosto úžasné, a to je skvělý pocit.

Během tří denního maratonu byly představeny příběhy lidí, kteří dokážou o duševním zdraví sofistikovaně a mimořádně zajímavě vyprávět. Na semináři i konferenci EDH dokázali přednášející zažehnout jiskru zájmu o témata související s duševním zdravím. Jak se vám to podařilo?

To je zásluha zkušeností odborníků, kteří s námi již řadu let spolupracují. Dívají se na věci reálně, bez patosu pojmenovávají problémy, zjišťují příčiny a navrhují mnohdy nepopulární, ale účinná řešení. Obě odborné akce propojovala důležitost práce s rodinnou a velkou profesionalitou. Život mi za těch mnoho let do cesty doslova přihrál spoustu důležitých setkání s výjimečnými lidmi. Za to jsem skutečně ráda.

A z čeho máte největší radost po letošních EDH?

Jednoznačně to je zájem o diskutovaná témata. Pro nás je důležité vědět, že naše práce není zbytečná.

Podle jakých parametrů měříte vy osobně úspěch EDH. Máte srovnání?

V České republice není jiná akce s 31letou tradicí. Od zahraničních kolegů často slyším, že nic podobného se nepořádá ani v jejich zemi, to znamená v Itálii, Francii, Polsku, na Slovensku. EDH iniciovaly rodiče handicapovaných dětí, proto stojí na tak pevných základech. Akce je přitažlivá i pro svou otevřenost pojmenovávat aktuální problémy, vyznačuje se názorovou různorodostí přizvaných hostů. Daří se jí narušovat v dobrém slova smyslu zaběhnutý rytmus každodenního života a formuluje jasná kritéria pro nová a informovaná rozhodnutí. Koncept celé akce je postaven na reálném stavu, nikoli na mainstreamu. Jen tak se můžete dobrat podstaty.

Co jste si řekla po skončení letošního 31. ročníku?

Dokázali jsme to! (smích) Ale ten pocit trval jen chvíli, připravujeme další ročník EDH. Tentokrát k nám do Ostravy přijdou, a to už v dubnu příštího roku, odborníci z Francie, Itálie, Portugalska a Finska. Představí, jak se řeší konkrétní situace v jejich zemích. Těším se na to, komparace zkušeností je vždy užitečná. Celý přípravný proces je na jednu stranu strašně stresující a náročný, ale z druhé strany vás posouvá dopředu, a hlavně vám nedovolí ztratit nadhled a schopnost improvizovat. Náš programový tým čeká zase hromada práce. Věřím, že neztratíme schopnost nabídnout kvalitu. Držte nám pěsti.

SEMINÁŘ VZBUDIL VELKÝ ZÁJEM ODBORNÉ I LAICKÉ VEŘEJNOSTI

Kazuistický seminář EDH 2023 Děti a rizika sociálních sítí přinesl řadu otázek, ale hlavně odpovědí na témata, která se úzce dotýkají každodenní práce psychiatrů, psychologů, pediatrů, pedagogů, sociálních pracovníků, ale především běžného života dětí a jejich rodičů. Digitální závislost dětské populace totiž roste s neuvěřitelnou razancí a následky jsou mnohdy tristní v podobě nejružnějších projevů a forem duševního onemocnění včetně poruch chování. Bohužel situace začíná být poněkud nepřehledná.

Psychickými obtížemi způsobenými závislostí na sociálních sítích může být ohroženo každé dítě a teenager. V současné době nelze žádného z nich zcela od virtuálního prostoru izolovat. Co je však nezbytné, to je nepromělně začít řešit symptomy závislosti a nezavírat před problémy oči. Možností je celá řada, a to v oblasti medicíny, sociální práce, veřejné správy, vzdělávání i médií.

Dita Loudilová na úvod setkání představila činnost Nadačního fondu Kapka naděje. Ve spolupráci s Českou televizí a režisérem Podlipným stojí za vznikem nového dokumentárního filmu, který vypovídá o stavu dětské psychiatrie. Když se zeptáte dítěte: Co je ti? Nežádka uslyšíte strohé: Nic.

Jaroslav Matýs, psychiatr Soukromé ambulance dětské a dorostové psychiatrie v Ostravě uvedl, že zásadní otázkou současnosti je,

jak děti zacházejí se svým mozkem. „Mluví se o sociální izolaci, ztrátě energie a školních pracovních návyků, diskutuje o nárůstu depresí a sebepoškozování, ale zapomíná se na důležitý aspekt, na úlohu rodičů. Ve snaze dát našim potomkům všechno jsme jim prakticky znemožnili vůbec něco chtít, nastavili jsme je do jakési ploché úrovně, bez potřebných propojení nejrůznějších tras v mozku. Na tom se shodují neurologové i kolegové psychiatři. Sociální sítě jsou velmi návykové, mozek nefunguje, jak by měl. Navíc formy digitální závislosti výrazně zhoršují nejen duševní zdraví jedinců, ale ve velké míře narušují také vztahy v rodině,“ dodal psychiatr s tím, že duševní poruchy se vždy projeví poruchami chování. Proto jsou léčeny.

Po kazuistikách ředitelky SŠ prof. Zdeňka Matějčka v Ostravě Ivany Jírů a etopedky Hany Elekové ze Střediska výchovné péče v Opavě se do debaty o rizicích sociálních sítí a s nimi spojenými problémy zapojili klinická psycholožka Psychiatrické nemocnice v Opavě Zuzana Staňová, speciální pedagožka Multidisciplinárního týmu duševního zdraví pro děti a adolescenty Fakultní nemocnice Ostrava Klára Střížová, Adéla Gregor, vedoucí Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi z Poradenského a krizového centra ve Zlíně a jeho ředitel Marek Mikláš, který řekl: „Máme to v rukou my, dospělí, děti nikoli.“

KŘIŠŤÁLOVÉ KAMÍNKY JSOU V TĚCH NEJLEPŠÍCH RUKOU

Na slavnostním setkání EDH 2023 v Ostravě (Evropské dny handicapu) byla předána prestižní ocenění Křišťálový kamínek. Už posedmnácté.

Organizační tým Asociace TRIGON překvapil počet nominací. Přišlo 28 návrhů z celé České republiky. „Jen pro zajímavost, dosud jsme v Ostravě předali 73 Křišťálových kamínků. A věřte, že každé setkání bylo výjimečné, vzácné a inspirující. Potěšující ale je, že ochota všech, kteří pomáhají druhým a snaží se dělat svět lepším, přetrvává. Každý takový odhodlaný a vzácný člověk se prostě počítá, každému se patří poděkovat a smeknout před ním,“ řekla po předání cen Olga Rosenbergerová, ředitelka EDH 2023 z pořádací Asociace TRIGON.

Slavnostní setkání zakončil koncert žáků, studentů a pedagogů Lidové konzervatoře a Múzické školy Ostrava, kteří připravili pro oceněné i ostatní hosty v zaplněném sále hudební poděkování s příznačným názvem Na vlnách přátelství.

KŘIŠŤÁLOVÝ KAMÍNEK 2023 ZÍSKALY OSOBNOSTI A ORGANIZACE ZA PRACOVNÍ NASAZENÍ A ZÁSLUŽNÉ AKTIVITY VE PROSPĚCH OSOB S HANDICAPEM

PhDr. JAN JAKEŠ (PRAHA)

Křišťálový kamínek byl udělen Janu Jakešovi za dlouholetou intenzivní a z velké části dobrovolnickou činnost v oblasti hluchoslepoty nejen v České republice, ale také v zahraničí. Laureát sám nejlépe ví, jaké je to žít s duálním sensorickým postižením. V roce 1991 byl členem přípravného výboru a spoluzakladatelem občanského sdružení LORM. V roce 1999 založil Sdružení hluchoslepých VIA (Syrovice, okres Brno-venkov). Participoval i na řadě důležitých rozhodnutí a realizací změn v legislativě České republiky, které vedly ke zlepšení kvality života neslyšících a hluchoslepých osob. Jednalo se například o zavedení červenobílé hole jako pomůcky pro osoby s hluchoslepotou či o novelizaci zákona o znakové řeči.

Mgr. JANA HEŘMANOVÁ (OSTRAVA)

Prestižní ocenění obdržela učitelka a speciální pedagožka ze Základní školy a Mateřské školy na Ukrajinské ulici v Ostravě. Ve škole působí 27 let, z toho od roku 2010 na pozici ředitelky. Škola poskytuje základní, předškolní a zájmové vzdělávání dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a dětem a žákům hospitalizovaným v ostravských nemocnicích. Paní ředitelka je obrovský srdcař. Svou práci nebere jako zaměstnání, ale jako své životní poslání. Zná všechny děti jmény. Je vždy ochotná řešit i sebemenší potíže dětí i rodičů, a hlavně nic pro ni není problém.

ETINCELLE (SKUPINA SOCIÁLNÍCH PODNIKŮ)

Ve všech provozech Etincelle (Praha, Kladno, Slaný, Ledce a Nové Hutě) pracují lidé s handicapem. Na začátku byla myšlenka – normální je být různí. A tak se ředitel a zakladatel tohoto spolku Jakub Kněží spolu se svými kolegy rozhodli lidem s postižením dát příležitost rozvíjet svůj talent, aby mohli žít samostatný a smysluplný život. „Dnes jich u nás pracuje téměř 200. Patnáct let naší činnosti přesvědčilo nejen nás, že handicap není žádná překážka,“ řekl Kněží s tím, že v Etincelle mohou handicapovaní kromě práce najít také podporu prostřednictvím služby sociální rehabilitace.

DĚTSKÝ REHABILITAČNÍ STACIONÁŘ PŘI MĚSTSKÉ NEMOCNICI OSTRAVA (OSTRAVA)

Křišťálový kamínek obdrželo zdravotnické zařízení, detašované pracoviště Městské nemocnice v Ostravě. Toto zařízení již 33 let poskytuje komplexní péči zejména dětským klientům s dětskou mozkovou obrnou, kombinovaným postižením, senzoryckými problémy a potížemi v oblasti příjmu potravy. Jedná se o závažné onemocnění, které vyžaduje komplexní týmovou péči řady specialistů – fyzioterapeutů, ergoterapeutů, zdravotních sester, rehabilitačních lékařů, logopeda, psychologa, speciálních pedagogů a dalších odborníků.

JSME UŽ NA CESTĚ, ALE POŘÁD NA JEJÍM ZAČÁTKU

Konference EDH 2023 Kam směřujeme aneb Péče o duševní zdraví v kontextu legislativy se plným právem zařadila k akcím, které pro svoji obsahovou stránku, ale především díky příspěvkům přednášejících expertů dokázala účastníky v do posledního místa zaplněném zasedacím sále Zastupitelstva Moravskoslezského kraje oslovit a zároveň utvrdit v tom, že před všemi je ještě dlouhá, zřejmě i strastiplná, ale nikoli marná cesta.

Dosud je k dispozici velmi málo informací o připravovaných změnách v sociálních službách, o tom, jak bude systém péče o duševně nemocné financován, co bude prioritou a v popředí zájmu odborné i laické veřejnosti v nejbližším období. Stále se tápe, jaké kroky učinit, aby přechod pacientů z psychiatrických lůžkových oddělení nemocnic do běžného života byl citlivý a efektivní, jakou roli v tom hrají a v budoucnu ještě sehrají centra duševního zdraví (CDZ) apod.

Zdislava Odstrčilová, vrchní ředitelka sekce rodinné politiky a sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí ČR přítomné zevrubně seznámila s chystanými změnami v sociální práci a službách. Hovořila o hlavních problémech současného stavu, jakými jsou zejména nedostatečný systém sociální práce na úrovni jednotlivých obcí a měst, neuspokojivý sběr dat, management kvality a dostupnost, stejně tak neefektivní řízení, plánování a financování nabídky sociálních služeb. „Co je důsledkem pro klienta? Špatná dostupnost nebo kvalita sociálních služeb. A pro stát to znamená výrazně nepřehledné a zvyšující se rozpočtové náklady,“ uvedla s tím, že přípravu novely zákona o sociálních službách provázejí poslední tři roky četné diskuze, analýzy a řada jednání nejen s poskytovateli sociálních služeb.

„Reforma péče o duševní zdraví už přinesla konkrétní úkoly. V minulém období vzniklo 30 center duševního zdraví pro pacienty s těžkým průběhem psychotických a afektivních poruch a další multidisciplinární týmy pro děti, seniory, pacienty s problematikou závislostí a nařízeným ochranným léčením. Pilotně byly ověřeny nové komunitní služby. Hlavním úkolem ministerstva je nyní řešení financování sociální části CDZ a plán rozvoje jejich sítě a krizové pomoci,“ konstatovala vrchní ředitelka Zdislava Odstrčilová.

Velký zájem účastníků konference vzbudil příspěvek ředitele odboru odvolávání a správních činností nepojistných dávek Lékařské posudkové služby Ministerstva práce a sociálních věcí Michala

Nováka, který se zaměřil na přiznání invalidity a příspěvků na péči ve vztahu k duševnímu onemocnění. „Systém je dnes stabilizovaný a neměly by se už opakovat situace z roku 2019, kdy žadatel nezdíka dlouhé dny čekal na příspěvek na péči. Od letošního ledna se nám podařilo vše výrazně zrychlit,“ poznamenal a slíbil, že do Ostravy přijede rád znovu, aby mohl odpovědět na další otázky související s diskutovanými a aktuálními tématy.

Psychiatr Beskydského centra duševního zdraví ve Frýdku-Místku Michal Raszka se svými kolegy z Psychiatrické nemocnice v Opavě, Fakultní nemocnice Ostrava a CDZ v Ostravě a Opavě zahájil blok konference zaměřený na multioborové sdílení konkrétních případů z praxe při přechodu pacientů z lůžkových oddělení nemocnic do péče center duševního zdraví a navazujících zdravotních a sociálních služeb.

„Přemýšlel jsem v této souvislosti o vzdělávání nás psychiatrů a přiznám se, že dost dobře nechápu, proč se neúčastníme stáží, které se týkají sociální práce. Naše spolupráce je nutná a profesní propojení zdravotních a sociálních služeb nezbytné. A proč je reforma psychiatrie tak důležitá? Protože starý systém je málo funkční, psychiatrické nemocnice jsou materiálově a technicky zastaralé, péče o duševně nemocné je podfinancovaná, síť služeb je rozložená nerovnoměrně, ambulantní psychiatrii jsou přetížení, není dostačující krizová intervence akutních lůžek. Jde o to, aby se péče o duševně nemocné rozšířila, stala se komplexnější díky naší spolupráci, tím pádem i levnější. To je jednoduchá a srozumitelná matematika,“ řekl psychiatr Raszka.

Účastníci konference EDH 2023 se na fóru opakovaně ptali, kam Česko v oblasti duševního zdraví směřuje. Stejná otázka zazněla také na úplný závěr. A odpovědi stojí určitě za zamyšlení, i když jsou s otevřeným koncem: „Jsme už na cestě, ale pořád na jejím začátku... Já si myslím, že jsme na dobré cestě... Jsme v procesu a naději... Jdeme správnou a dobrou cestou... Je to první doba porodní...“

HOSTÉ NA KŘIŠTÁLOVÉM KAMÍNKU OBDIVOVALI PŘÁTELSKÉ OBRÁZKY

Výtvarná soutěž EDH 2023 s podtitulem Můj přítel nejvěrnější zná deset nejúspěšnějších amatérských autorů. Téma věnované přátelství a kamarádství oslovilo více než 200 talentovaných výtvarníků se speciálními vzdělávacími potřebami z celého Moravskoslezského kraje.

Vyhlášení nejlepších se uskutečnilo na samotném začátku předání ocenění Křišťálový kamínek v Brick House Dolní oblasti Vítkovice. Dárky a ceny věnovaly Eurocentrum a Návštěvnické centrum a město Nový Jičín. Autoři byli velmi kreativní i vtipní. Kreslili a malovali hlavně své domácí mazlíčky jako psy a kočky, ale také své kamarády a členy rodiny.

S osobní gratulací přišla nevidomá ostravská pěvkyně Pavla Flámová. Tentokrát ale nezpívala, doprovodila ji její fenka Katty. Obě předvedly, co spolu dokážou, jak na sebe slyší a hlavně potvrdily, že pes je plným právem označován jako člověka přítel nejvěrnější.

HISTORII I SOUČASNOST FRANCIE MAJÍ ŠKOLÁCI ZMAPOVANOU NA JEDNIČKU

Školáci ze ZŠ Kpt. Vajdy v Zábřehu, ZŠ Čkalovova a ZŠ Ukrajinská v Porubě, ZŠ Speciální na Těšínské ulici ve Slezské Ostravě a ZŠ Karasova v Mariánských Horách se spolu s kamarády ze slovenské Prievidze, polských Katowic a Ratiboře opět vypravili na cestu po Evropě. Tentokrát virtuálně zamířili do Francie. Své vědomosti a znalosti z historie i současnosti této země si změřili v tradiční soutěži Co víš o EU?

Cílem soutěže je už šestnáct let nejen rozvoj spolupráce na mezinárodní úrovni, ale především podpora partnerství a sdílení zkušeností mezi školami, kde jsou vzdělávány děti s různými druhy handicapu.

Vítězství letos patří školákům ze ZŠ a MŠ Ukrajinská 19, Ostrava-Poruba. Na druhém místě skončili kluci a děvčata ze Základní školy 13 v Ratiboři a třetí místo získali reprezentanti ZŠ Kpt. Vajdy, Ostrava-Jih.

EDH 2023 OSTRAVA

3. října

**Kazuistický seminář
DĚTI A RIZIKA SOCIÁLNÍCH
SÍTÍ**

**Nadační fond Kapka naděje
filmový dokument
CO JE TI? NIC**

**Vědomostní soutěž
CO VÍŠ O EU?**

4. října

**Slavnostní ocenění
KŘIŠŤÁLOVÝ KAMÍNEK 2023**

**Výtvarná soutěž
MŮJ PŘÍTEL NEJVĚRNĚJŠÍ**

5. října

**Konference
KAM SMĚŘUJEME ANEB
PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ
V KONTEXTU LEGISLATIVY**

Projekt je realizován s finanční podporou statutárního
města Ostravy a spolufinancován z rozpočtu
Moravskoslezského kraje.

www.edhostrava.cz

